A°. 1843. N°. 116.

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.)

DONDERDAG 15 JUNI.

(De prijs der Advertentiën is, van [illegible] regels *f* 1,00, en voor elken regel daarboven [illegible] centen, behalve 35 centen zegelregt, voor [illegible] plaatsing.)

Hoe de heer VAN DAM VAN ISSELT verklaart stelselloos te handelen.

De heer VAN DAM VAN ISSELT heeft, bij gelegenheid, dat hij zijn verslag, betrekkelijk de concessie tot verveening des middelpolders, te Amstelveen, liet drukken, op nieuw aan zijne diepe verachting voor de dagbladen en „naamlooze courantenschrijvers" lucht gegeven. De rede is zeer gemakkelijk te begrijpen. Met meer levendigheid van geest dan grondige kennis toegerust, staat hij voor iederen indruk bloot. Van daar die veranderlijkheid, welke men sedert jaren in hem opmerkte; van daar, dat hij heden een votum van vertrouwen uitbrengt, en morgen in krachtige bewoordingen eene dergelijke handelwijze afkeuren zal. Van daar dat hij in 1840, bij de herziening der grondwet, zich cordaat *tegen* al de wetsontwerpen verklaarde, dewijl zij geene volkomene herziening, maar een ellendig brokwerk gaven; en daarentegen bij de beraadslagingen over de conversie-wet ministerieler dan de ministers was, zich het redacteurschap van het *Nederlandsch Nieuwsblad* waardig scheen te willen maken. De heer VAN DAM VAN ISSELT behoort tot die zwakke menschen, wier gedrag geheel van den indruk van het oogenblik afhangt. Heeft de eene of andere daad zijne verontwaardiging opgewekt, — geen krachtiger stem dan de zijne, vooral in zijne eerste drift. Is hij daarentegen voor het een of ander lid des bestuurs gunstig gezind, — zoo laat hij zich even ligt medeslepen tot de goedkeuring van handelingen, welke met zijn vorig gedrag, met zijne vroegere woorden, in weerspraak zijn. In zijne eigene kennis, in zijn verstand vindt hij geen steun; hij zoekt dien daarom in de oogenblikkelijke opwelling van zijn hart. Zich zelven geene beginsels wetende te stellen, is het hem wel van zelf onmogelijk ze op te volgen.

Het gevolg daarvan is, dat de dagbladen van de meest verschillende staatkundige kleur hem beurtelings prezen en laakten, dewijl zijne gevoelens onzeker nu naar de eene dan naar de andere zijde slingerden. Hetgeen de heer VAN DAM VAN ISSELT aan de wispelturigheid der dagbladen toeschrijft, zou hij met meer regt aan zijne eigene zwakheid hebben behooren toe te schrijven. Niet zij, maar hij veranderde telkens van houding.

Er kan weinig twijfel bestaan aan de waarheid dezer woorden. De heer VAN DAM VAN ISSELT zelf heeft zijne zwakheid erkend. In zijn verslag zegt hij, dat men hem tegenwoordig in de dagbladen aanvalt, dewijl hij „tot geene systematische oppositie verlangt te behooren." Indien dit zoo is, dan behoort de heer VAN DAM tot eene *stelsellooze* oppositie. Hij heeft dan geen beginsel, volgens hetwelk hij de zaken des lands bestuurd wil zien; hij keurt dan goed of af, volgens de luim of de gril van het oogenblik. Tusschen systematische oppositie, dat is die, welke een stelsel volgt, weet wat zij wil, en stelsellooze oppositie, welke hare stem van het toeval laat afhangen, is een midden. De heer VAN DAM VAN ISSELT behoort niet tot de eerste, zegt hij zelf; hij behoort dus tot de laatste.

De heer VAN DAM kon op geene betere wijs zijn bij menige gelegenheid onbegrijpelijk gedrag verklaren. Wanneer men stelselloos handelt, kan inconsequentie niet uitblijven; en de heer VAN DAM heeft er in zijne loopbaan als volksvertegenwoordiger ruim de bewijzen van gegeven.

De vriendelijkheid en voorkomendheid, met welke de tegenwoordige ministers den heer VAN DAM behandelen, hebben op hem eenen zoo gunstigen indruk gemaakt, dat hij hun zijne goedkeurende stem bij de conversie-wet niet meende te mogen onthouden: bij gebreke van handelingen, welke hij prijzen kon, prees hij hunne goede bedoelingen. Doch met goede bedoelingen alleen komt een land niet veel verder; goede daden, al waren de bedoelingen zelfs minder goed, zouden het land tot veel meer voordeel strekken.

Ook aan de goede bedoelingen van den heer VAN DAM willen wij niet twijfelen; doch deze geven geene aanspraak hoegenaamd op de dankbaarheid der natie; alleen dan, wanneer die bedoelingen vruchten voortbrengen, welke daaraan beantwoorden, hebben zij waarde. Doch dit is volstrekt onmogelijk, zoo lang men er, gelijk de heer VAN DAM VAN ISSELT, eene eer in stelt, *stelselloos* te handelen.

Buitenlandsche berigten.

TURKIJE.

Van de Turksche grenzen, 30 *mei*. In den jammerlijken toestand van Servië heeft zich nog niets wezenlijks veranderd. Nog bevinden zich *Wutschitsch* en *Petronewitsch* aan het hoofd der regering, en hun vervolgings-stelsel tegen diegenen, welke men vermoedt de familie van vorst *Obrenowitsch* genegen te zijn, wordt met iederen dag strenger. Wie den naam *Milosch*, anders dan met eene verwensching vergezeld, noemt, waagt vrijheid en leven. *Kara Georgewitsch*, die, volgens de aangenomen taktiek, aan dit alles onschuldig moet schijnen, om geenen kans te verliezen, houdt zich bij voortduring in de Servische gebergten schuil. — Waarom *Hafiz* aan het hem herhaardelijk gegeven bevel, om beide genoemde hoofden der muitelingen uit het land te verwijderen, geen gevolg geeft, is te minder te begrijpen, daar zich bij de natie zelve sporen openbaren, welke op het voornemen duiden zich met geweld van dezen last te bevrijden.

RUSLAND.

Odessa, 26 *mei*. De door de Russische regering naar Egypte gezondene geneeskundige commissie heeft dezer dagen aan de regering de hoogst belangrijke tijding medegedeeld, dat hare proeven, om verpeste voorwerpen, door middel van warmte, van alle smetstof te bevrijden, volkomen gelukt zijn. De commissie vleit zich door uitgebreider proeven der werkzaamheid der warmtestof als specifiek middel ter verdelging der pestbesmetting te bevestigen.

POLEN.

Van de grenzen, 4 *juni*. De Russische troepen, die vroeger Polen bezet hielden, en voor eenigen tijd naar den Donau opgebroken zijn, zullen, naar men verzekert, voor als nog niet naar hunne oude standkwartieren terugkeeren, aangezien, — hoezeer de ontwarring der Servische aangelegenheid hunne tegenwoordigheid in dit opzigt overbodig maakt, — niettemin de tegenwoordige gemoedsstemming der inwoners van Bosnië, Bulgarië en Macedonië in zulk eenen staat van gisting schijnt te verkeeren, dat eene plotselinge crisis elk oogenblik in Turkije kan ontstaan, in welk geval eene Russische armee bij de hand moet zijn, om de orde te herstellen en voor de belangen van den Keizerstaat te waken. — Uit den Kaukasus heeft men hier slechts onbepaalde berigten van enkele voorvallen, die daarbij van onbeduidenden aard zijn. — De regering schijnt het plan, om de joden, even als de overige Russische onderdanen, aan persoonlijke krijgsdienst te onderwerpen, bij de geweldige opschudding, welke het onder hen verwekt heeft, weder opgegeven te hebben, en men is tot het oude stelsel van afkoop teruggekeerd. Evenmin schijnt het ontwerp te slagen, om de Israëlieten in het Koningrijk tot landbouw en dergelijk bedrijf te doen overgaan; zij blijven zich bij voorkeur met klein-handel en met het houden van herbergen en kroegen generen.

DUITSCHLAND.

Breslau, 6 *juni*. Meermalen is aangemerkt geworden, dat, bij nieuwe inrigtingen, het gebeuren van eenig zoogenaamd ongeluk, wanneer het zonder of met geringe schade afloopt, inderdaad als een geluk beschouwd moet worden, in zoo verre het tot waarschuwing dient tegen mogelijke voorvallen, welke bezwaarlijk te voorzien waren. Van dien aard is hetgeen eergisteren, op den eersten pinksterdag, aan het station van den ijzeren spoorweg alhier gebeurd is. Twee ledige wagens stonden aan het begin der rails. Het woei eenen storm. Op eenmaal vat eene windvlaag de wagens en drijft dezelve pijlsnel de baan af, eenen onder weg zijnde trein te gemoet. Aan inhalen was niet te denken, en elk verwachtte dus eene gevaarlijke botsing, die des te waarschijnlijker was, daar de digte stofwolken, welke de wind over den weg dreef, het uitzigt belemmerden. Niettegenstaande deze verhindering werd de oplettende bestuurder van den stoomsleper, de heer *Heijde*, de aanrennende wagens gewaar, stuite nog in tijds zijnen trein en de ijlings afgesprongen conducteurs werden, tot groote blijdschap der bevende passagiers, de voortvlugtige wagens meester.

[Bezelfde storm, van een zwaar onweder en hagelslag vergezeld, heeft in en om den stad Ziltau gewoed. Boomen zijn ontworteld geworden, en de hagel heeft in de stad tusschen de elf en twaalf duizend vensterruiten verbrijzeld. Soortgelijke verwoestingen zijn te Annaberg en Mariënberg aangerigt geworden.]

PRUISSEN.

Keulen, 11 *juni*. Sedert lang heeft geene tijding hier in Keulen zulk eenen onaangenamen indruk gemaakt, als die, welke de *Aachener Zeitung* ons medeelde, dat de invoering van het nieuwe wetboek van strafregt in de Rijn-provincie besloten zou zijn. Zoo lang echter de goedkeuring der provinciale standen niet gevolgd is, kunnen wij, in weerwil van bovengemelde tijding, nog altijd met grond hopen, dat ons tegenwoordig strafregt zal blijven voortduren. Het is overigens niet denkelijk, dat de landdag der Rijnprovincie met de bedreigde invoering zal genoegen nemen.

FRANKRIJK.

Parijs, 11 *juni*. De berigten uit Spanje blijven verontrustend; te Madrid, zeide men, dat Carthagena en Orihueela zich mede tegen *Espartero* hebben verklaard.

Men wilde weten, dat *Espartero* zich gereed maakte uit Madrid te vertrekken; maar werwaarts de togt zou zijn, wist men niet.

— Bijzondere berigten uit Katalonië melden, dat er den 5den zeer ernstige onlusten te Barcelona hebben plaats gehad, veroorzaakt door de tegenwoordigheid van *Zurbano*, wien het volk met den dood bedreigde, en wiens logement het omsingeld heeft, zoodat hij zich niet heeft kunnen redden, dan door Barcelona, onder dekking van een zwaar detachement kavallerie te verlaten. De gisting was zoo groot, dat de kapitein-generaal vermeend heeft, de krijgswet te moeten doen aflezen; in plaatse van te bedaren, was het oproer hierdoor aangewakkerd geworden, zoodat de kapitein-generaal zijne gedane afkondiging heeft moeten herroepen, en hierop was de rust hersteld geworden.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 33 juni. De geruchten omtrent de aftreding van Z. Exc. den minister van financiën, den heer *Rochussen*, loopen zeer uiteen. Voor een paar dagen werd die aftreding als zeker gesteld; thans beweert men weder, dat Z. Exc., althans vooreerst, aan het bestuur zou blijven.

— Bij het onderzoek, in de afdeelingen der Tweede Kamer, van het wets-ontwerp tot tijdelijke voorziening in de behoeften der schatkist, heeft men betuigd met genoegen uit den aanhef der memorie van toelichting ontwaar te zijn geworden, dat de regering zich bezig houdt, om het voorstel tot regeling van 's rijks openbare schuld, met hetwelk de meerderheid der Kamer zich niet heeft kunnen vereenigen, in nadere overweging te nemen, en de maatregelen voor te bereiden, welke strekken zullen, om de financiële toekomst van den staat te verzekeren.

§ 1. Terwijl alzoo eene tot bereiking van zulk een gewenscht doel leidende voordragt met belangstelling door de Kamer wordt te gemoet gezien, heeft men zich tevens bereid betoond, om de regering te gemoet te komen in het daarstellen van tijdelijke voorziening in de behoeften der schatkist. De groote meerderheid der leden verlangt intusschen meer duidelijke opgaven te ontvangen, omtrent het juiste bedrag van het te-kort op de diensten van 1841 en 1842, en omtrent den tegenwoordigen stand van 's rijks kas. Men oordeelde, namelijk, dat de regering tot dus verre in gebreke is gebleven, om het aangekondigde te-kort naar behooren te justificeren, en dat, zoo haar dit vroeger al eenigzins moeijelijk geweest moge zijn, zij zich thans in staat moet bevinden, om daaromtrent meer volledige opgaven te kunnen mededeelen. Die, welke vervat zijn in staat C, behoorende bij de memorie van toelichting op het wets-ontwerp tot regeling van s' rijks openbare schuld, waren aan de voorzegde meerderheid niet voldoende voorgekomen.

§ 2. Volgens dien staat toch is het te-kort over de diensten van 1841 en 1842 toe te schrijven:

a. Aan het nadeelig slot van het dienstjaar 1841 ad . . . . *f* 152,969.16.
b. Aan het minder genotene wegens bijdragen uit de koloniale kas, dan waarop gerekend was . . . . . » 7,485,262.53.
c. Aan het mindere rendement der middelen . . . . » 2,011,518.81.

derhalve totaal te kort . . . . *f* 9,649,750.50.

Behalve nu dat dit cijfer een werkelijk verschil oplevert met dat, waarin men thans wenscht te doen voorzien, zoo heeft men opgemerkt, dat, naardien de staat C onder 31 december 1842 is opgemaakt, het mitsdien twijfelachtig is, of niet sedert dat tijdstip uit de beschikbare geldmiddelen over 1842 gelden in de schatkist zijn gestort, even als zulks, blijkens den staat C, het vorige jaar in de maand januari heeft plaats gehad; zoo mede, of niet sedert, en dus in den loop van 1843, boven de ontvangsten in de 3de kolom van meergemelden staat, uitgetrokken gelden wegens achterstallige belastingen van het vorige dienstjaar in de schatkist zijn gevloeid, en derhalve in mindering van het opgegeven te-kort behooren gebragt te worden.

§ 3. Te dien opzigte verlangt men derhalve nadedere inlichtingen te bekomen, zoo mede omtrent het gebruik der middelen, vastgesteld bij de wet van 27 december 1840, (*Staatsblad n°. 78*). Met betrekking tot die middelen, werd door sommige leden opgemerkt, dat in de nota, door den minister van financiën overgelegd, betreffende den achterstand over de jaren 1840 en vroeger, als eerste post tot goedmaking der uitgaven, begrepen onder den achterstand der Oost-Indische kast gebragt is. . . . *f* 6,042,366.
waarvan over de jaren 1841 en 1842 gebruikt is. . . . . » 2,208,703.

zoodat op dien post dus nog eene som van *f* 3,833,663. beschikbaar zou zijn gebleven. Die leden wenschten van den minister te vernemen, of die bereking juist is, en zoo ja, tot welk einde de regering voornemens is dit overschot te bezigen, en of hetzelve niet zeer geschikt mede ter inkorting van het deficit, waarvan bij de onderhavige voordragt de rede is, zal kunnen worden aangewend? Er werd te meer aangedrongen op het bekomen van duidelijke opgaven ter zake van het gebruik der bedoelde 18 millioen, en vooral ook omtrent de uitgifte der laatst gecreëerde 6 millioen, uithoofde men had opgemerkt, dat in de schriftelijke en mondelinge mededeelingen van den minister van financiën deswege eenige tegenstrijdigheid heeft bestaan, waardoor de zaak aan sommige leden minder duidelijk was voorgekomen.

§ 4. Niet alleen is dus de meerderheid van gevoelen geweest, dat het te-kort, waarin men wenscht te doen voorzien, meer omstandig en juister behoort te worden opgegeven en toegelicht, en bepaaldelijk, dat de uitkomsten, zoo wel in ontvang als uitgaaf, van de dienst van 1842, die thans bekend moeten zijn, nader behooren te worden medegedeeld; maar ook, dat men den oogenblikkelijken nood van de kas duidelijk zou behooren aan te toonen, ten einde de Staten-Generaal de overtuiging zouden kunnen erlangen, dat de voorgestelde tijdelijke maatregel onvermijdelijk is en er dus niet aan te denken valt, om met de voorziening in het bestaande deficit te wachten tot de regeling van 's rijks openbare schuld. Daarom wenscht men eene opgave te bekomen van den staat der kas op de . juni jl., met aanduiding tevens van de eerst verwacht wordende ontvangsten, waarop met zekerheid gerekend kan worden, mitsgaders van de eerst te doene uitgaven, die geen uitstel kunnen lijden.

§ 5. Met betrekking, eindelijk, tot de oorzaken, waaraan het ontstaan te-kort over de dienst van 1841 en 1842 is toe te schrijven, heeft men gemeend niet onopgemerkt te moeten laten, dat hetzelve voor het grootste gedeelte het gevolg is van de minder genoten inkomsten van de Overzeesche bezittingen, waaromtrent echter de vereischte zekerheid nog niet konde bestaan, zoo lang niet het gebruik van het batig slot der geldmiddelen, overeenkomstig het bepaalde bij art. 59 der grondwet, bij de wet zelve zal zijn geregeld, zoodat men hieruit aanleiding heeft genomen, om op het doen plaats hebben dier wettelijke regeling bij de regering aan te dringen.

§ 6. Wat nu aanbelangt de keuze van het middel, door hetwelk de regering in de oogenblikkelijke behoeften der schatkist wenscht te voorzien, zoo hebben de leden bijkans eenstemmig verklaard, in het voorstel tot daarstelling van vlottende schuld te kunnen berusten, daar het ook hun is voorgekomen, dat dit middel aan geenen der maatregelen behoeft in den weg te staan, welke tot definitive regeling van de financiële aangelegenheden van het rijk in aanmerking zullen kunnen komen. Overigens, behoeft, bij den erkenden tegenzin der Kamer, om den schuldenlast van den staat te vermeerderen, wel niet opgemerkt te worden, dat de leden er in geen geval toe zouden kunnen besluiten, om hunne goedkeuring aan de voorgestelde uitgifte van schatkist-biljetten te geven, indien zij daarbij konden uitgaan van de zekere vooronderstelling, dat die daarstelling van nieuwe schuld een geheel tijdelijke en transitoire maatregel zal wezen, en dat alzoo, bij gelegenheid der nader te beramen maatregelen, de wederintrekking en vernietiging dier schuld een punt van overweging zal uitmaken.

Wijders blijkt uit het verslag, dat men bijkans algemeen bezwaar heeft gevonden in het voorstel, vervat in de slotperiode van dit artikel, om, met afwijking in zoo verre van het bepaalde bij de wet van 1840, voor rente en kosten van uitgifte der te plaatsen schatkistbiljetten 5 ten honderd in het jaar in rekening te brengen. Men vond voor deze verhooging geene noodzakelijkheid, omdat men, te oordeelen naar den prijs, waarop de beleeningen thans genoteerd staan, niet twijfelen kon, dat de regering zich de noodige gelden, onder waarborg van schatkistbiljetten à 4 pCt., wel zoude kunnen verschaffen. Daar te boven hield men het voor gevaarlijk, om schatkist-biljetten onder meer bezwarende voorwaarden, hetzij van eene hoogere rente of van het genot van provisie, uit te geven, naardien alsdan de reeds tot lagere rente loopende schatkistbiljetten allengs allen zouden opgezegd en de regering daardoor in groote ongelegenheid gebragt zou kunnen worden, terwijl ook de hoogere rente een plan van conversie tegenwerken en het crediet van den staat zou kunnen benadeelen. Men wenschte daarom, dat de regering hare voordragt ten aanzien van het bedrag der renten en kosten moge gelieven te wijzigen overeenkomstig de wet van 1840, waarbij men echter zou verlangen, dat eene splitsing wierd gemaakt tusschen rente en kosten van uitgifte.

Nog hebben onderscheidene leden den wensch geuit, dat de uit te geven schatkistbiljetten bij de agenten van den rijks-kassier meer algemeen verkrijgbaar gesteld mogen worden; immers dat zulks plaats moge hebben ten aanzien van die biljetten, welke eerst tegen de maand october behoeven geplaatst te worden.

Eindelijk hebben onderscheidene leden verklaard het vertrouwen te koesteren, dat de plaatsing der uit te geven schatkist-biljetten niet zal worden bevorderd door in contracten van aanbesteding of anderzins daaromtrent eenigerlei voorwaarden te bedingen, welke ten slotte niet dan tot nadeel van 's rijks belangen zouden kunnen uitloopen.

Men verwacht spoedig de antwoorden der regering op deze bedenkingen, en welligt nog in den loop dezer week de behandeling van dit wets-ontwerp.

Delft, 32 juni. De geruchten, welke voorloopig tot ons waren gekomen, ten aanzien van de menigvuldige aanvragen van jonge lieden, die als leerlingen aan de koninklijke akademie ter opleiding van burgerlijke ingenieurs enz., te Delft, wenschten te worden opgenomen, hebben zich, na de oproeping van regeringswege, volkomen bevestigd.

De commissie van onderzoek naar de vereischte bekwaamheden, vroeger in het programma beschreven, houdt zich sints den . . sten juni dagelijks ijverig bezig met het examineren van een bepaald getal candidaten. Onder die candidaten mogten wij dezer dagen opmerken, eenen der beide Ashantijnsche prinsen, welke hunne opvoeding hier ter stede erlangen op het instituut van den heer *van Moock*. Mogt bij den een of ander het denkbeeld al eens zijn opgekomen, dat de bewoners van het andere halfrond minder geschiktheid of vatbaarheid bezaten ter beoefening van wetenschappen, *Aquasie Bouchi*, de oudste zoon van den koning der Ashantijnen, wederspreekt dit denkbeeld volkomen. Wij vernemen, dat hij buitengewoon uitmuntte in vatbaarheid en grondige kennis van zaken, zoowel in het wiskundige gedeelte, als in het vlug schrijven en spreken van onderscheidene talen. Wij verheugen ons door het examen van dezen verdienstelijken jongeling het overtuigend bewijs te hebben ontvangen, dat het onderwijs op het instituut van gemelden heer *van Moock* allezins doeltreffend wordt gegeven.

† *Arnhem*, 33 juni. »Laatstleden zaturdag mogten de Velpsche katholijken zich in het vieren eens onvergetelijken feestdags verblijden. Reeds lang koesterden zij den wensch, te Velp eene eigene kerk te bezitten. Door de vereenigde pogingen der gemeenteleden, daar woonachtig, en de volijverige medewerking van den Weleerw. heer *Te Welscher*, voormalig kapellaan te Arnhem, thans pastoor te Velp, werd op dien dag de eerste dienst verrigt in de aan de tijdelijke behoeften volkomen beantwoordende hulpkerk, bij welke gelegenheid door de leden van het Arnhemsche zangkoor, onder directie van den organist *Perquin*, geadsisteerd door eenige muzijkmeesters en liefhebbers, eene solemneele mis werd uitgevoerd. De godsdienstoefening nam ten 10 ure des morgens een aanvang, met den hymnus: *Veni Creator Spiritus*. Na de heilige mis, beklom de Weleerw. heer pastoor den predikstoel, die als een geschenk der protestantsche dorps-regering mag beschouwd worden. In eene treffende redevoering schetste Zijn Weleerw. de pligten van den katholijken priester, en besloot met toepasselijke aanspraken aan den Ed. Achtb. heer burgemeester en assessoren. Onder de aanzienlijke aanwezigen bevonden zich de Weleerw. heer dorps-predikant, benevens de leden van den protestantschen kerkeraad. Het statig *Te Deum* bekroonde deze eerste kerkelijke plegtigheid, die door de broederliefde ademende tegenwoordigheid der aanwezige notabelen niet weinig werd verhoogd. Binnen vier jaren hopen de Velpsche katholijken zich in het bezit van een nieuw kerkgebouw te verblijden, waartoe de grond reeds is bepaald.

»Bij deze gelegenheid herinneren zich Arnhem's katholijken dankbaar de heusche wijze, waarop *hunne* stedelijke regering bereidvaardig heeft voorzien in het kosteloos afstaan van een gedeelte der kurassier-kazerne, tot inrigting eener katholijke hulpkerk, gedurende de aangevangen vergrooting der Varkenstraats-kerk.

§ *Arnhem*, 33 juni. »Men wenscht door dezen de daarin belangstellenden te berigten, dat de heer dr. *W. Mensert*, oculist van Z. M. en praktiserend oogarts te Amsterdam, den 15den dezer hier verwacht wordt, en het voornemen heeft, om vrijdag en za-

turdag, den 16den en 17den dezer, in het logement den Arend, bij *A. Hulstijn* te vertoeven, en aldaar die ooglijderen, welke hem verlangen te spreken, ook de minvermogende blinden en alle verdere aanvragen zal afwachten.

OOSTINDIE.

Batavia, 11 febr. In onze *Javasche Couranten* van 21 januari tot 11 februari (*welke reeks wij heden alhier te Arnhem ontvangen*) komen onder andere voor de twee volgende extract-besluiten, van Z. Exc. den vice-president, waarnemenden gouverneur-generaal van Neerlands Indië.

Buitenzorg, 17 december 1842.

Gelet enz. — Den raad van Indië gehoord; Is goedgevonden en verstaan:

Met referte tot het bepaalde bij besluit van 8 april jl., no. 12, (*Staatsblad* no. 12) te verklaren, dat geene betalingen van de daarbij bedoelde tafelgelden zullen mogen geschieden, dan aan de gezagvoerders of reeders, bij het slot van artikel 2 van dat besluit bedoeld, met uitzondering der gevallen:

a. Dat een officier, militair, ambtenaar, of geëmploijeerde zelf in zijne voeding aan boord heeft moeten voorzien, de noodzakelijkheid hiervan te staven door overlegging eener verklaring van het plaatselijk bestuur. *b.* dat de reis geschiedt aan boord van een landsvaartuig. *c.* dat een gehuwd officier, militair ambtenaar of geëmploijeerde met zijn gezin reizende, met goedvinden der gezagvoerders of reeders, bijzondere schikkingen ten aanzien van zijn onderhoud aan boord mogt getroffen hebben, als wanneer zal moeten worden overgelegd een bewijs der gezagvoerders of agenten, houdende uitdrukkelijke vermelding, dat deze hebben afgezien van het tafelgeld zelve te ontvangen.

Zullende in deze drie gevallen de toegestane tafelgelden door den gereisd hebbenden officier, militairen ambtenaar of geëmploijeerde kunnen worden gedeclareerd. Afschrift, enz.

Batavia, 3 februari.

Gelezen, enz. — gelet op de besluiten van 8 augustus 1830, no. 3a, 17 februari 1841, no. 1; — en 28 october 1841, no 1; — den raad van Indië gehoord; is goedgevonden en verstaan;

Ten gevolge der genoemde besluiten, ten grieve van den handel, te bepalen, dat tot ultimo december 1843 het territoriale regt op de koffij ter westkust van Sumatra, naar verkiezing, zal kunnen worden voldaan in zilver- dan wel in kopergeld; bij de voldoening in koper echter met een sur-plus van 20 ten honderd.

Afschrift, enz.

— Verder behelst de courant de twee volgende nieuwsberigten:

Batavia, 20 januari.

Na de uitbarsting van den 4den dezer uit den berg Goentoer, in de Preanger regentschappen, welke tot den avond van dien dag voortduurde, heeft er geene nadere plaats gevonden en zijn de slagen en het onderaardsch gedruisch langzamerhand minder hevig geworden.

In den ochtend van den 5den dezer was de top van den berg zigtbaar, uit denzelven stegen zware rookkolommen op, welke echter op den 7den daaraanvolgende veel waren afgenomen; zoodat vooreerst geene nadere uitbarsting gevreesd wordt.

Tot op grooten afstand zijn asch en steenen geworpen, in zoo groote menigte, dat op sommige plaatsen, ten gevolge van de daaruit ontstaande duisternis, licht is ontstoken; belangrijke schade is echter door deze uitbarsting niet aangerigt.

Den 10den febr. Volgens ingekomen berigt van Madioen, heeft in het gebergte, in de afdeeling Magettan, op den 12den januari jl., eene zware windvlaag groote schade aangerigt, zonder dat daarbij echter menschen of vee letsel hebben geleden.

De schade aan de koffijtuinen is aanzienlijk te noemen, zijnde 70,000 boomen uit den grond gerukt en 30 droogschuren omgewaaid.

— Volgens berigten van Java tot 11 februarij jl., bestond bij het Indisch bestuur het voornemen, om in den aanvang dezes jaars weder eene gewapende expeditie uit te rusten, zoo wel tot bescherming van den handel tegen de zeeroovers in de wateren ten oosten van Java, Bali en Lombok, en verder op naar de Molukko's, benevens van Sumatra en Celebes, als om de zeeroovers alle mogelijke afbreuk te doen en in derzelver verblijf- of schuilplaatsen te overvallen. De expeditie zou bestaan uit Zr. Ms. stoomschip *Hekla*, brik *Postillon* en schooners *Zephir* en *Egmond*.

Regtswezen.

Provinciaal geregtshof van Z.-Holland.

Voorzitter Mr. BRAND.

Zaak van J. C. VAN STEEIS.

(*Vervolg van no. 115.*)

RAPPORT *van de heeren* T. D. VRIJDAG ZIJNEN *en* D. H. VAN DEINSE, *in de zaak van het verdacht overlijden van* J. MOUTHAAN.

Dit tweede deel van het verslag hebben de ongeteekenden toegewijd aan het onderzoek der producten, die verkregen zijn bij de bewerking van de onderscheidene zelfstandigheden, hun te dien einde afgegestaan; en alzoo is dit deel onzer werkzaamheden aan te merken als de verzameling der verschijnselen, die de verkregene producten zullen doen kennen, ten einde daardoor op wetenschappelijke gronden den aard en de zamenstelling van die producten te kunnen aanwijzen.

Zij hebben het zich bij dat onderzoek tot pligt gesteld, om, wanneer de hoeveelheid der producten of der gevondene stoffen het toelaat, eenige hoeveelheid daarvan afzonderlijk bij dit rapport beschikbaar te stellen, tevens met de opgave der bewerkingen, die deze producten hebben opgeleverd, en der verschijnselen, die deze producten hebben te weeg gebragt bij de behandeling met de reactiven.

Dewijl, door het ten uitvoer brengen van dit voornemen, de hoeveelheid der zelfstandigheden en producten zeer verminderd, die hun overblijft, om met de proefmiddelen te worden aangetoond, zoo hebben de ondergeteekenden uit de onderscheidene reactiven, die aangewezen zijn, tot de bepaling van eene zelfstandigheid, zoo als zij die bij het eerste deel van hun onderzoek verkregen en vermeld hebben, en van welke zij de uiterlijke kenteekenen hebben waargenomen, die weinige voor hunne nasporingen bestemd, die daartoe, blijkens ondervinding, voorloopig onderzoek en wetenschappelijke aanwijzing bij uitstek geschikt en beslissend bevonden zijn, door zoodanige behandelwijs stellen zij, in het belang der zaak, bij hunne uitspraak de gelegenheid daar tot herhaling hunner eindproeven en tot het verkrijgen hunner eindresultaten.

De scheikundige wetenschap en de leer der vergiften (*Toxicologie*) leeren, dat eene witte zelfstandigheid, die zwaarder dan water is, in dat vocht moeijelijk smelt, die, op eene glimmende kool geworpen, eenen knoflookgeur verspreidt, en die door behandeling in het apparaat van MARSH een witten kristalijnen aanslag, bruin-zwarte vlakken of eenen ring van die zelfde kleur te weeg brengt, eene hoogst verdachte gevaarlijke zelfstandigheid is, die bij het dierlijk organismus, in- of daarop aangebragt, niet nalaat deszelfs verderfelijke werking uit te oefenen.

Alle de physische en chemische eigenschappen, hierboven aangegeven en door de ondergeteekenden bij de bewerkingen, in het eerste gedeelte van dit rapport opgegeven, waargenomen en vermeld, wezen hun den weg aan, dien zij bij dit tweede deel des verslags te volgen hadden, en maakten het tevens overbodig, om in de ter behandeling ontvangene zelfstandigheden eene andere stof op te sporen, die, aan den mensch toegediend, schadelijk kan zijn.

De ondergeteekenden gaan alzoo over tot de geregelde vermelding der eind-resultaten, die zij, staande dit onderzoek, verkregen hebben, en vermelden als zoodanig eerstelijk de proeven, die genomen zijn met de afgezonderde of door de bewerking verkregene zelfstandigheden uit de nos. 4, 6 en 7.

No. 4. *Zijnde het uitbraaksel van de dienstmeid.*

De bewerking van deze stof heeft opgeleverd:

4 A. Een overvloedige zwart-bruine metaalglanzige aanslag in de glazen buis van het toestel.

4 B. Een soortgelijke aanslag op de porceleinen scherven, in bovengemelde buis vervat geweest.

4 C. Een witte aanslag, op glas verzameld bij de verbranding van het gas, dat uit het toestel werd ontwikkeld. De zwart-bruine aanslag 4 A en 4 B, op glimmende kolen geworpen, verspreidde eenen knoflookreuk.

Bij matige warmte met salpeterzuur behandeld, loste het daarin spoedig en volkomen op, en leverde bij de behandeling met de navolgende reactiven en daarbij gevoegde kleuren op:

Sulfas cupri	groen.
Sulfas cupro ammoniacale	groen.
Nitras argenti	geel.
Nitras argenti et ammoniae	geel.
Acidum hydro sulfuricum	geel.

De witte aanslag 4 C, met warm gezuiverd water behandeld, leverde met de navolgende reactiven de daarnevens geplaatste kleuren op:

Nitras argenti et ammoniae	geel.
Nitras argenti	geel.
Sulfas cupri	groen.
Sulfas cupro ammoniacale	groen.
Acidum hydro sulfuricum	geel.

Alle welke verschijnselen de ondergeteekenden in de gelegenheid stellen, om op stellige wetenschappelijke gronden te verklaren, dat de zelfstandigheid 4 A en 4 B arsenic-metaal (*arsenicum*) en 4 C arsenic-zuur (*acidum arsenicosum*) is.

No. 6. *Zijnde brokken eener pastei.*

Daarvan is afgezonderd 6 *a*. Eene witachtige kristalijne stof.

De bewerking van een gedeelte dier brokken heeft opgeleverd:

6 *b*. Een overvloedige zwart-bruine metaalglanzige aanslag in de glazen buis van het toestel.

6 *c*. Een soortgelijke aanslag op de porcelein-scherven in de bovengemelde buis vervat geweest.

6 *d*. Een soortgelijke aanslag op de porcelein, verzameld bij de verbranding van het gas dat uit het toestel werd ontwikkeld.

6 *e*. Eene witte aanslag op glas, verzameld bij de verbranding van het gas, dat uit het toestel werd ontwikkeld.

De witte zelfstandigheid 6 *a* en 6 *e*, op gloeijende kolen geworpen verspreidde eenen knoflookgeur.

Afzonderlijk, in warm gezuiverd water opgelost, leverden 6 *a* en 6 *e* met de navolgende reagentiën de daarnevens geplaatste kleuren op:

Nitras argenti et ammoniae	geel.
Nitras argenti	geel.
Sulfas cupro ammoniacale	groen.
Sulfas cupri	groen.
Acidum hydro sulfuricum	geel.

De zwart-bruine metaalglanzige aanslag 6 *b*, 6 *c* en 6 *d* verspreidde, in aanraking met glimmende kolen, knoflookreuk.

Met salpeterzuur behandeld, loste het daarin volkomen op, en leverde, daarmede verbonden, onder behandeling van de nagemelde reagentiën, de daarnevens geplaatste kleuren op:

Sulfas cupri	groen.
Sulfas cupro ammoniacale	groen.
Nitras argenti	geel.
Nitras argenti et ammoniae	geel.
Acidum hydro sulfuricum	geel.

Alle welke verschijnselen de ondergeteekenden in staat stellen, om op stellige wetenschappelijke gronden te verklaren, dat de zelfstandigheid 6 *a*. en 6 *c*. arsenic-zuur (*acidum arsenicosum*) is, en dat de zelfstandigheid 6 *b*, en 6 *d* arsenic-metaal (*arsenicum*) is.

No. 7. *Zijnde saus of ragout.*

Daaruit is afgezonderd 7 A. eene witte poederachtige stof.

De bewerking van een gedeelte van die saus of ragout heeft opgeleverd: 7 B een overvloedigen zwart bruinen metaalglanzigen aanslag in de glazen buis van het toestel.

7 C. Een soortgelijken aanslag op de porceleinscherven, in de bovengemelde buis vervat geweest.

7 D. Een witte kristalachtige aanslag in de glazen buis van het toestel.

De witte poederachtige stof en de kristalachtige aanslag 7 A en 7 B, met gloeijende kolen in aanraking gebragt, verspreidden eenen knoflookgeur.

Afzonderlijk met warm gezuiverd water behandeld, leverde 7 A en 7 D met de navolgende proefmiddelen de kleuren op, welke men nevens dezelve geplaatst vindt.

Acidum hydro sulfuricum	geel.
Nitras argenti	geel.
Nitras argenti et ammoniae	geel.
Sulfas cupri	groen.
Sulfas cupro ammoniacale	groen.

De zwart-bruine metaalglanzige aanslag 7 B en 7 C verspreidden, op beglommen kolen gestrooid, eenen knoflookreuk.

In salpeterzuur loste het bij verwarming gemakkelijk op; daarmede verbonden ontstonden er bij de navolgende proefmiddelen de kleuren, die er naast geplaatst zijn:

Nitras argenti	geel.
Nitras argenti et ammoniae	geel.
Acidum hydro sulfuricum	geel.
Sulfas cupro ammoniacale	groen.
Sulfas cupri	groen.

Alle welke verschijnselen op het zekerst aanduiden, dat de zelfstandigheid 7 B en 7 C is arsenic-metaal (*arsenicum*), en dat de zelfstandigheid 7 A en 7 D is arsenic-zuur (*acidum arsenicosum*).

In betrekking tot het *arsenic-metaal*, dat de ondergeteekenden bij het onderzoek der producten van de bewerkingen no. 4, 6 en 7 hebben erlangd, vermeenen zij te moeten verklaren, dat dit metaal naar alle waarschijnlijkheid niet als zoodanig — dat is niet in den metaalstaat — in die zelfstandigheden is aanwezig geweest, bij welker bewerking het zich ontwikkeld heeft. Behalve dat dit reeds blijkt bij de zelfstandigheden onder de nos 6 en 7 vermeld, bij welke men *arzenic-zuur in natura* heeft afgezonderd, terwijl dat bij de bewerking *meerendeels* arsenic-metaal verkregen is; behalve dat het reeds hierdoor blijkt, is het eene gekende waarheid, dat het eene der eigenschappen van het apparaat van MARSH en van deszelfs modificatiën of wijzigingen is, dat het arsenic-zuur (*acidum arsenicosum*), hetwelk als zoodanig in hetzelve verwerkt wordt, door die bewerking als metaal, dat is, als arsenic-metaal wordt afgescheiden, zich in den metaalstaat bijeenverzamelt, of wel door bijkomende omstandigheden vervormt tot arsenic-zuur (*acidum arsenicosum*).

Behalve, dat het gebleken is, uit het verzamelde bij de voorwerpen, onder no. 6 en 7 vermeld, kan men het ook als zeker stellen, dat het *arsenic-metaal*, zoowel datgene wat bij de bewerking van n. 4 (het uitbraaksel der dienstmeid) verkregen is, als datgene wat door de bewerkingen 6 en 7 is daargesteld, in het ligchaam als arsenic-zuur (*adicum arsenicosum*) is aanwezig geweest.

Dit voor waarheid aannemende, is het die zelfstandigheid, die door de ondergeteekenden *in natura* is verzameld, die door gepaste werkwijzen is afgezonderd, en die door proefhoudende bewijzen is gebleken te zijn en aangenomen wordt geweest te zijn arsenic-zuur (*acidum arsenicosum*); die zelfstandigheid is het,

van welke de beide ondergeteekenden, doordrongen van het gewigtige hunner uitspraak, getrouw aan eed en pligt, bij deze verklaren, dat zij behoort tot die vergiften, die, in het menschelijk ligchaam ingebragt, onder vreesselijke verschijnselen *den dood* kan ten gevolge hebben.

Hoezeer het reeds gebleken was bij de bewerkingen 1, 2, 3 en 5, dat het arsenic en arsenic-zuur, uit de zelfstandigheden onder die nommers vermeld, niet ontwikkeld werd, en men alzoo bij de tegenwoordige vordering der scheikundige wetenschap als bewezen mag aannemen, dat er geen *arsenic-zuur* is aanwezig is geweest in die zelfstandigheden, die aan de ondergeteekenden onder de nos. 1, 2, 3 en 5 ten onderzoek zijn verstrekt, zoo hebben zij zich niettemin daarvan proefondervindelijk overtuigd; het zoude aan hunne aandacht kunnen ontgaan zijn, wanneer er op de witte porceleinen scherven, in de glazen buizen vervat, eene witte zelfstandigheid, zoo als het arsenic-zuur is, ware gebragt.

Om daarvan zekerheid te erlangen, werden de porcelein-scherven uit de glazen buizen, die gediend hadden bij de bewerkingen onder de nos. 1, 2, 3 en 5 vermeld, met warm gezuiverd water, en met het zoodanige, hetwelk eenige *potassa* bevatte, behandeld, en beide deze vloeistoffen toonden door de toevoeging der reactiven, door welke men vroeger op het zekerst zich van het aanzijn van *arsenic-zuur (acidum arsenicosum)* overtuigd had, dat er aan deze porceleinscherven niets geen arsenic-zuur is aanhangig geweest.

Dien ten gevolge verklaren de ondergeteekenden, dat er bij

No. 1. *de maag en ingewanden van* JAN MOUTHAAN,
No. 2. *het vocht der dikke darmen van denzelfden*, bij
No. 3. *het bloed van de meid*, en bij
No. 5. *het vocht van de maag van* JAN MOUTHAAN, *geen arsenic-zuur (acidum arsenicosum) is aanwezig geweest.*

Gelijk de ondergeteekenden bij den aanvang van het tweede gedeelte van dit verslag aangaven, hebben zij de eer hierachter beschikbaar te stellen die zelfstandigheden en producten, die zij verzameld en verkregen hebben bij de bewerkingen, onder de nos. 4, 6 en 7 vermeld, en die afgezonderd konden worden van datgene, wat dienen moest tot de proeven bij 4, 6 en 7 opgegeven.

Als zoodanig voegen de ondergeteekenden bij dit verslag, behoorlijk in fleschjes met glazen stoppen, en met het cachet van een hunner verzegeld, de na te meldene zelfstandigheden, afgezonderd uit de stoffen, en verkregen bij de bewerkingen, vermeld onder de nommers en letters, die in dit rapport zijn opgegeven, en die aan de bijgevoegde voorwerpen aangehecht zijn:

4 A. Twee fleschjes met *arsenic-metaal (arsenicum)* afgezonderd en nog aangehecht aan stukken der glazen buis, die tot de bewerking heeft gediend.

4 B. *Arsenic-metaal (arsenicum)*, hetwelk nog gehecht is aan de porceleinen scherven, die in de bovengemelde glazen buis zijn vervat geweest.

6 *a*. *Arsenic-zuur (acidum arsenicosum)* zoo als het is afgezonderd van de brokken der pastei.

6 *b*. Twee fleschjes *arsenic-metaal (arsenicum)* afgezonderd en nog aangehecht aan stukken der glazen buis, die tot de bewerking heeft gediend.

6 *c*. *Arsenic-metaal (arsenicum)*, hetwelk nog gehecht is aan de porcelein-scherven, die in de bovengemelde glazen buis zijn vervat geweest.

6 *d*. *Arsenic-metaal (arsenicum)* op porcelein verzameld bij de verbranding van het gas der bewerking, waarbij 6 *b*. en 6 *c*. verkregen zijn.

7 A. *Arsenic-zuur (acidum arsenicosum)*, dat door bezinking is afgezonderd uit een gedeelte der ragout of saus.

7 B. *Arsenic-metaal (arsenicum)* nog gehecht aan stukken der glazen buis, die tot de bewerking heeft gediend.

7 C. *Arsenic-metaal (arsenicum)*, hetwelk nog gehecht is aan de porcelein-scherven, die in de laatstgemelde glazen buis zijn vervat geweest.

Verder stellen de ondergeteekenden bij dit verslag beschikbaar, behoorlijk digt gemaakt en verzegeld met de cachetten van beiden;

1. Een fleschje met een glazen stop, waarin nog eenige ragout of saus vervat is, die door den eerstondergeteekende onder no. 7 ten sterfhuize in een gemberpotje is in ontvangst genomen. Dezelve is een weinig uitgedroogd om voor bederf bewaard te blijven.
2. Het gemberpotje, in hetwelk de ragout of saus is bevat geweest.
3. Hetzelfde groene potje, in hetwelk de eerst ondergeteekende de pastei heeft gedaan, inhoudende een gedeelte der pastei, ten sterfhuize ontvangen onder no. 6.

En het is hiermede, dat de ondergeteekenden naar hun beste weten meenen voldaan te hebben aan den hun opgelegden last.

's Gravenhage, 26 october 1842.

(Get.) T. B. VRIJDAG ZIJNEN.
D. M. VAN DEINSE.

Stedelijke Publicatiën.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Arnhem brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de loting voor de dienstdoende schutterij, over dit jaar, zal plaats hebben op vrijdag den 16den juni 1843, des voormiddags ten 9 ure, in het gebouw achter het raadhuis dezer stad.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijk.

Arnhem, 13 juni 1843.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Arnhem brengen hiermede ter kennisse van de ingezetenen dezer stad en buiten-gemeente, dat, op maandag den 19den juni 1843, door wijkmeesteren langs de huizen zal plaats hebben de jaarlijksche collecte ten behoeve van het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden.

Dit fonds van vaderlandsche instelling uit eigene middelen niet kunnende bestaan en al sedert eenige jaren tot vinding van het te-kort den verkoop van inschrijvingen hebbende noodzakelijk gemaakt,

Zoo wordt opgemelde collecte dringende aan de weldadigheid der ingezetenen aanbevolen.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijk.

Arnhem, 23 mei 1843.

Advertentiën.

Marktprijzen.

NIJMEGEN, 12 juni 1843.

Ofschoon men algemeen verneemt, dat het regenachtige weder het te veld staande *Tarwe*-gewas nog geen nadeel heeft toegebragt, hielden de boeren hetzelve algemeen op hooger prijzen, terwijl vele koopers zeer willig gestemd waren, waardoor de *Tarwe* heden tot merkelijk verhoogde prijzen grif is afgegaan. *Hooglandsche f* 9.50 à *f* 10; *Cleefsche* en *Inlandsche f* 8 à *f* 9. — *Rogge* weinig ter veil; goede *Inlandsche f* 7.50 à *f* 7.80 en 122-ponds *Nieuwe Pruissische* voor *f* 6.75 à *f* 7 verkocht. — *Gerst* niet ter markt. — *Boekweit f* 7 à *f* 7.25 willig afgegaan. — *Haver* vond iets meer liefhebberij *f* 2.60 à *f* 3.25. — Men is algemeen van gevoelen, dat, indien het regenachtige weder nog spoedig mogt veranderen, geen der graangewassen, die allen bij droog weder een rijken oogst beloven, tot nog toe geleden hebben.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 14 Juni 3 Ell. 6 Palm 7 Duim; gew. 12 [illegible] gev. 0D.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.